

Geografia

Wymagania edukacyjne dla klasy 7

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 1. Środowisko przyrodnicze Polski cz. 1				
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje położenie Polski na mapie • nazywa i wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne w Polsce • nazywa strefę oświetlenia Ziemi, w której leży Polska • podaje przykłady czynników klimatotwórczych • wyjaśnia wpływ wybranego czynnika na klimat • odróżnia klimat od pogody • na podstawie map odczytuje wartości temperatury i opadów w różnych regionach Polski • wymienia składniki pogody 	<ul style="list-style-type: none"> • określa położenie Polski na tle Europy • wskazuje na mapie kilkanaście krain geograficznych w Polsce • wyjaśnia wpływ szerokości geograficznej i wysokości nad poziomem morza na klimat Polski • na podstawie map porównuje warunki klimatyczne w różnych regionach Polski • podaje pełną nazwę strefy klimatycznej i typu klimatu panującego w Polsce • odczytuje wartości z klimatogramów • wyjaśnia przyczyny 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje współrzędne geograficzne dowolnych miejsc w Polsce • wyjaśnia wpływ Morza Bałtyckiego i układu form rzeźby terenu na klimat • podaje przyczyny występowania w Polsce klimatu przejściowego między morskim a kontynentalnym • podaje niektóre cechy klimatu Polski • wyjaśnia pojęcie okresu wegetacyjnego • wyjaśnia powstawanie opadów orograficznych i cienia opadowego • podaje nazwy sześciu 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa i wskazuje na mapie wody wewnętrzne Polski • oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski • nazywa masy powietrza kształtujące pogodę i klimat w Polsce • określa wpływ ośrodków barycznych i mas powietrza na pogodę i klimat w Polsce • na podstawie map opisuje zróżnicowanie przestrzenne temperatury, opadów i długości okresu wegetacyjnego w Polsce • wymienia i wyjaśnia 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia korzyści i zagrożenia wynikające z położenia Polski • porównuje rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski i Europy oraz ich konsekwencje • porównuje i ocenia rolę poszczególnych czynników w kształtowaniu klimatu Polski • wykazuje związek pomiędzy czynnikami klimatotwórczymi a cechami klimatu Polski • prognozuje potencjalne skutki zmian klimatycznych w Polsce

<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie własnych doświadczeń opisuje zagrożenia wynikające ze zjawisk atmosferycznych • wskazuje na mapie Karpaty i Sudety • wyjaśnia, czym jest orogeneza i jak orogenezy przyczyniły się do powstania gór w Polsce • wyjaśnia, jak powstaje lodowiec • wskazuje obszary występowania krajobrazu polodowcowego w Polsce • wymienia kilka cech krajobrazu młodoglacjalnego 	<p>zmienności pogody w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje właściwe zachowanie podczas występowania ekstremalnych zjawisk atmosferycznych • podaje nazwy orogenezy • wyjaśnia pojęcie erozji • wskazuje na mapie przynajmniej pięć łańcuchów górskich w Europie należących do Alpidów • rozpoznaje na ilustracji i na mapie typowe jeziora rynnowe i morenowe • podaje cechy jezior morenowych i rynnowych • w przybliżeniu określa czas ostatniego zlodowacenia na ziemiach polskich • klasyfikuje surowce mineralne występujące w Polsce do czterech 	<p>termicznych pór roku</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje stany pogodowe wynikające z napływu różnych mas powietrza • omawia wpływ pogody na działanie rolnictwa, transportu i turystyki • odróżnia zewnętrzne i wewnętrzne procesy rzeźbotwórcze • podaje przykłady zewnętrznych i wewnętrznych procesów rzeźbotwórczych • opisuje przebieg procesów erozji i akumulacji lodowcowej • wyjaśnia proces powstawania form polodowcowych (moreny czołowej, sandru i pradoliny) oraz utworów polodowcowych (gliny i głazów narzutowych) • wskazuje obszary występowania i eksploatacji wybranych surowców 	<p>cechy klimatu Polski</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje warunki klimatyczne różnych miejsc na podstawie klimatogramów • na podstawie danych udowadnia zmienność stanów pogodowych w różnych latach • wykazuje związek pomiędzy zmianami klimatu a występowaniem ekstremalnych zjawisk pogodowych w Polsce • wyjaśnia powstawanie gór fałdowych i zrębowych • podaje dowody na to, że orogeneza alpejska nie została jeszcze zakończona • wskazuje na mapie przebieg granicy ostatniego zlodowacenia • odróżnia krajobraz młodo i staroglacjalny • podaje przyczyny zaniku form polodowcowych na wyżynach 	<ul style="list-style-type: none"> • uwzględnia różne punkty widzenia w ocenie wpływu danych warunków pogodowych na działalność człowieka • wskazuje różnicę pomiędzy górotworem Sudetów a górami • na podstawie mapy opisuje położenie Polski na tle jednostek tektonicznych Europy • wskazuje związek pomiędzy przebiegiem granic zlodowaceń a obszarami występowania krajobrazów staro i młodoglacjalnych • wyjaśnia układ przestrzenny form polodowcowych: morena czołowa-sandr-pradolina • opisuje powstawanie wybranych surowców mineralnych • ocenia konsekwencje
--	--	---	---	---

	podstawowych grup: skalne, chemiczne, energetyczne i metaliczne	mineralnych w Polsce • wyjaśnia różnicę między kopalinami a surowcami mineralnymi	• podaje przykłady surowców, których produkcja zapewnia Polsce samowystarczalność • ocenia wpływ dostępności i wykorzystania wybranych surowców mineralnych na życie ludzi i gospodarkę	uzależnienia Polski od importu surowców energetycznych
--	--	---	---	--

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 2. Środowisko przyrodnicze Polski cz. 2				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko • wskazuje na mapie Wisłę i Odrę oraz podaje nazwy wybranych dopływów tych rzek • wyjaśnia, czym jest powódź • podaje przykłady przyczyn występowania powodzi • wymienia kilka metod ochrony przeciwpowodziowej • wskazuje Morze Bałtyckie na mapie • wymienia podstawowe cechy Morza Bałtyckiego • nazywa państwa leżące nad Bałtykiem • wymienia czynniki 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje wybrane walory przyrodnicze Wisły i Odry • uzasadnia konieczność ochrony rzek i ich dorzeczy • odróżnia powódź od wezbrania • na podstawie map, danych liczbowych i innych materiałów źródłowych podaje konsekwencje wystąpienia powodzi • podaje przykłady organizmów słodko i słonowodnych zamieszkujących Morze Bałtyckie • porównuje Morze Bałtyckie z innymi morzami • opisuje etapy powstawania gleby • wyjaśnia rolę wody i organizmów w powstawaniu gleby 	<ul style="list-style-type: none"> • określa znaczenie gospodarcze Odry • proponuje metody ochrony rzek i ich dorzeczy • uzasadnia stosowanie kilku wybranych metod ochrony przeciwpowodziowej • wykazuje związek pomiędzy deforestacją a zagrożeniem powodziowym • określa wpływ sztucznych zbiorników wodnych na występowanie i skutki powodzi • wyjaśnia przyczyny niskiego zasolenia Morza Bałtyckiego • prezentuje przykłady wpływu działalności człowieka na Morze Bałtyckie • wyjaśnia wpływ rodzaju skały macierzystej na typ gleby (czarnoziemy, gleby 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje reżim rzek w Polsce z reżimami rzek na południu Europy • wyjaśnia, na czym polega regulacja rzek • klasyfikuje i wyjaśnia przyczyny naturalne i antropogeniczne powstawania powodzi • analizuje i porównuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej • określa wpływ zabudowy obszarów zalewowych na występowanie i skutki powodzi • opisuje i wyjaśnia zróżnicowanie zasolenia Morza Bałtyckiego • wskazuje na mapie i nazywa: Cieśniny Duńskie, Kattegat, 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia sposoby gospodarczego wykorzystania Wisły i Odry • na mapie Polski wskazuje i nazywa kilkanaście rzek • dokonuje oceny zagrożeń powodziowych występujących na wybranym obszarze • proponuje i uzasadnia dobór metod ochrony przeciwpowodziowej na wybranym obszarze • nazywa i wskazuje na mapie Głębię Landsort • wyjaśnia genezę niskich i wysokich wybrzeży Bałtyku • opisuje genezę Bałtyku, w tym epizody, kiedy Bałtyk był jeziorem • rozpoznaje typ gleby

<p>glebotwórcze</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady typów genetycznych gleb występujących w Polsce • opisuje własnymi słowami różne funkcje lasu • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania lasu • podaje przykłady społecznych i ekologicznych funkcji lasy • wymienia przykłady form ochrony przyrody stosowanych w Polsce • docenia wartość dziedzictwa przyrodniczego Polski 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje typy genetyczne gleb, które są najbardziej rozpowszechnione w Polsce • na podstawie mapy podaje nazwy województw o najwyższym i najniższym wskaźniku lesistości • na podstawie danych opisuje zmiany wskaźnika lesistości w Polsce • wskazuje na mapie wybrane parki narodowe w Polsce • opisuje walory przyrodnicze wybranych parków narodowych 	<p>brunatne, gleby bielcowe, rędziny)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek pomiędzy stosunkami wodnymi a typem gleby (mady) • rozróżnia rodzaje lasów w Polsce (na podstawie filmu, ilustracji lub w terenie) • wyjaśnia rolę lasu w zachowaniu bioróżnorodności i regulowaniu stosunków wodnych • wskazuje na mapie większość parków narodowych w Polsce • w oparciu o przykłady opisuje różnorodność parków narodowych w Polsce • podaje przykłady rezerwatów przyrody 	<p>Bałtyk Właściwy</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia różne metody ochrony Morza Bałtyckiego i jego zasobów • wskazuje na mapie (wybrane) obszary występowania gleb bielcowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad • ocenia przydatność rolniczą różnych typów Gleb • opisuje i wyjaśnia zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika lesistości w Polsce • opisuje skład gatunkowy lasów w Polsce • podaje przyczyny degradacji lasów • charakteryzuje i porównuje różne formy ochrony przyrody stosowane w Polsce • podaje przykłady obiektów 	<p>na podstawie profilu glebowego (dotyczy gleb bielcowych, gleb brunatnych i płowych, rędzin, czarnoziemów i mad)</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazywa główne poziomy na profilu glebowym • proponuje sposoby zrównoważonego gospodarowania zasobami leśnymi • charakteryzuje zbiorowiska leśne (typy lasu), takie jak: grąd, bór, ols, łęg • wskazuje na mapie wszystkie parki narodowe w Polsce • klasyfikuje parki narodowe zgodnie z przyjętymi kryteriami
--	---	---	---	---

			przyrodniczych w Polsce, które są wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO	
--	--	--	--	--

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 3. Podział administracyjny i ludność Polski na tle Europy				
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie i nazywa województwo, w którym mieszka nazywa i wskazuje na mapie kraje sąsiadujące z Polską podaje przykłady czynników rozmieszczenia ludności w Polsce wyjaśnia, czym jest gęstość zaludnienia na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie ludności w Polsce wyjaśnia znaczenie pojęć: przyrost naturalny, saldo migracji i przyrost rzeczywisty podaje przykłady czynników wpływających na wielkość współczynnika 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie i nazywa kilka województw wraz z ich stolicami wskazuje na mapie przebieg granic Polski z poszczególnymi Sąsiadami rozdziela czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozmieszczenia ludności w Polsce wskazuje regiony o najwyższej i najniższej gęstości zaludnienia określa przyczyny spadającej dzietności w Polsce i Europie na podstawie mapy opisuje przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego w Polsce opisuje kształt z piramidy 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega trójstopniowy podział administracyjny wskazuje na mapie i nazywa większość województw wraz z ich stolicami określa wpływ wysokości nad poziomem morza, układu sieci rzecznej, występowania surowców mineralnych, rozwoju miast i przemysłu na rozmieszczenie ludności w Polsce podaje wartość średniej gęstości zaludnienia w Polsce porównuje zmiany liczby ludności w Polsce i Europie oblicza przyrost naturalny Polski i wybranej jednostki 	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy wszystkich województw i ich stolic oraz wskazuje je na mapie porównuje zadania i kompetencje jednostek samorządu terytorialnego na różnych szczeblach szczegółowo wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce porównuje średnią gęstość zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie mapy porównuje rozmieszczenie ludności w Polsce i wybranym kraju europejskim wyjaśnia zależność pomiędzy starzeniem się 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przesłanki stojące za przyjętym w Polsce podziałem administracyjnym ocenia znaczenie poszczególnych czynników rozmieszczenia ludności w różnych regionach Polski porównuje trendy zmian gęstości zaludnienia w Polsce i innych krajach europejskich prognozuje przyszłe zmiany liczby ludności w Polsce, biorąc pod uwagę czynniki społeczne, demograficzne, gospodarcze i polityczne opisuje zmiany salda migracji w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach identyfikuje związki pomiędzy

<p>urodzeń i zgonów</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje wartości z piramidy demograficznej • na podstawie danych opisuje zmiany współczynnika urodzeń i zgonów oraz przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich kilkudziesięciu latach • wyjaśnia, czym jest migracja • podaje przyczyny migracji zagranicznych • odczytuje z mapy nazwy krajów zamieszkałych przez skupiska polskiej diaspory • wymienia cechy struktury narodowościowej ludności w Polsce • podaje przykłady mniejszości narodowych mieszkających w Polsce • opisuje strukturę wyznaniową ludności Polski 	<p>demograficznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • na podstawie piramidy demograficznej opisuje strukturę ludności w Polsce • podaje przykłady migracji wewnętrznych i zagranicznych • odróżnia imigrację od emigracji • podaje przykłady przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych przyczyn migracji • na podstawie danych opisuje wielkość współczesnych migracji z i do Polski • na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie struktury wyznaniowej w Europie • dokonuje krótkiej charakterystyki wybranych religii wyznawanych w Polsce i Europie 	<p>administracyjnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretuje kształt piramidy demograficznej • wyjaśnia, czym są wyż i niż demograficzny • wyjaśnia różnice w strukturze demograficznej ludności Polski w różnych grupach wiekowych • podaje przykłady przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych przyczyn migracji • na podstawie danych opisuje wielkość współczesnych migracji z i do Polski • wyjaśnia różnicę pomiędzy narodowością i obywatelstwem • opisuje zmiany w strukturze narodowościowej Polski po II wojnie światowej 	<p>ludności a wzrostem współczynnika zgonów</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje skutki starzenia się ludności Polski • porównuje struktury wieku różnych państw na podstawie piramid demograficznych • podaje przyczyny występowania w Polsce kolejnych wyżów i niżów demograficznych • opisuje rozmieszczenie polskiej diaspory na świecie • podaje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków migracji w Polsce i Europie • podaje rzeczowe argumenty w dyskusji na temat skutków Migracji • wyjaśnia przyczyny różnic pomiędzy strukturami 	<p>przeszłymi trendami demograficznymi a kształtem piramidy demograficznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wyzwania demograficzne stojące przed Polską i Europą, będące skutkiem starzenia się ludności • ocenia pozytywne i negatywne skutki emigracji z Polski i powstania polskiej diaspory na świecie • przyjmuje różne punkty widzenia w ocenie skutków imigracji do Polski i emigracji z Polski • prezentuje aktualnie zachodzące zmiany struktury narodowościowej i wyznaniowej ludności Polski • wyjaśnia różnicę pomiędzy mniejszością narodową i etniczną
---	---	---	--	--

			<p>narodowościowymi Polski i wybranych krajów europejskich</p> <ul style="list-style-type: none">• podaje przykłady mniejszości etnicznych mieszkających w Polsce	
--	--	--	---	--

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 4. Struktura zatrudnienia ludności i procesy urbanizacji				
<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy trzech głównych sektorów gospodarki • na podstawie danych porównuje strukturę wykształcenia Polski i innych krajów • wyjaśnia, czym jest bezrobocie • na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie poziomu bezrobocia w Polsce • podaje wybrane przyczyny i skutki występowania bezrobocia • wyjaśnia własnymi słowami, czym jest urbanizacja • na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce • na podstawie wykresu porównuje liczbę mieszkańców największych miast 	<ul style="list-style-type: none"> • układa sektory gospodarki Polski w porządku rosnącym pod względem wielkości zatrudnienia • wykazuje się świadomością związku występującego pomiędzy poziomem wykształcenia a możliwością znalezienia pracy • na podstawie źródeł opisuje przemiany rynku pracy na przykładzie wybranych miast w Polsce • porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i w innych krajach • podaje przykładowe aspekty urbanizacji • na podstawie wykresu porównuje zmiany wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach • na podstawie 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia strukturę zatrudnienia ludności w poszczególnych sektorach gospodarki w Polsce • wyjaśnia przyczyny zmian struktury wykształcenia ludności w Polsce • wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności w Polsce • wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze zatrudnienia w wybranych miastach zachodzące po transformacji gospodarczej • określa warunki uznania danej osoby za bezrobotną • rozróżnia poszczególne aspekty urbanizacji: formalny, demograficzny, 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje wartości liczbowe opisujące strukturę zatrudnienia ludności w Polsce • na podstawie własnej wiedzy porównuje strukturę zatrudnienia ludności Polski i innych krajów • samodzielnie wyszukuje informacje na temat aktualnych zmian poziomu bezrobocia • wyjaśnia przyczyny i skutki wzrostu znaczenia sektora usługowego w Polsce • na podstawie materiałów określa wpływ pandemii Covid 19 na rynek pracy w Polsce i Europie • wykazuje związki 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia potencjał rozwojowy Polski przez pryzmat zmian w strukturze wykształcenia ludności • prognozuje przyszłe zmiany struktury wykształcenia i zatrudnienia ludności w Polsce i Europie • uwzględniając przemiany demograficzne zachodzące w Polsce, prognozuje przyszłe zmiany w poziomie bezrobocia • ocenia skuteczność działań podejmowanych w celu zmniejszenia bezrobocia • na podstawie własnej wiedzy porównuje zmiany i poziom wskaźnika urbanizacji w Polsce i w innych krajach

<p>w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady cech miast decydujących o ich rozwoju • podaje przykłady funkcji pełnionych przez jednostki osadnicze • podaje cechy środowiska geograficznego i opisuje warunki życia w centrum dużego miasta i w strefie podmiejskiej • wymienia kilka przyczyn przenoszenia się mieszkańców do strefy podmiejskiej • wyjaśnia pojęcie migracji ze wsi do miast • podaje przykładowe przyczyny przenoszenia się mieszkańców wsi do miast • odczytuje dane z piramidy demograficznej 	<p>mapy opisuje rozmieszczenie miast w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje główne czynniki rozwoju do największych miast w Polsce • na podstawie map, fotografii oraz danych liczbowych wskazuje zmiany zachodzące w wybranej strefie podmiejskiej • wymienia przykłady nowych kierunków działalności gospodarczej i zagospodarowania terenu w strefie podmiejskiej • na podstawie mapy opisuje zróżnicowanie salda migracji w gminach lub powiatach w Polsce • na podstawie piramidy demograficznej charakteryzuje 	<p>społeczny, przestrzenny, ekonomiczny</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ niektórych funkcji miast w Polsce na ich rozwój • na podstawie materiałów opisuje i wyjaśnia kierunki migracji między peryferiami regionu, strefą podmiejską i miastem • wyjaśnia przyczyny przenoszenia niektórych działalności gospodarczych do strefy podmiejskiej • podaje przykłady skutków społecznych i gospodarczych migracji ze wsi do miast • wyjaśnia przyczyny zwiększonego odsetka mężczyzn w strukturze ludności niektórych wsi 	<p>między różnymi aspektami urbanizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia aglomerację monocentryczną i konurbację • podaje nazwy województw o najwyższym i najniższym wskaźniku urbanizacji • na wybranych przykładach omawia czynniki rozwoju miast w Polsce • porównuje czynniki decydujące o rozwoju różnych miast • identyfikuje i wyjaśnia zmiany w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenu oraz stylu zabudowy na wybranych przykładach stref podmiejskich • opisuje i wyjaśnia zmiany demograficzne zachodzące w strefach podmiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje warunki, jakie musi spełniać wieś w Polsce, aby wystąpić o nadanie statusu miasta • na przykładach określa zmiany funkcji miast w Polsce • określa współczesne kierunki rozwoju miast w Polsce • dokonuje krytycznej oceny zmian środowiska geograficznego w strefach podmiejskich dużych miast • prognozuje przyszłe kierunki rozwoju stref podmiejskich • porównuje przyczyny i skutki migracji ze wsi do miast oraz migracji z miast do stref podmiejskich • proponuje sposób zapobiegania
--	---	--	---	--

<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnia pojęcie salda migracji w odniesieniu do wybranej wsi	strukturę płci i wieku ludności wybranej wsi lub gminy wiejskiej		<ul style="list-style-type: none">• podaje własną definicję pojęcia suburbanizacja• udowadnia wpływ migracji na strukturę wieku i zmiany w zaludnieniu na obszarach wiejskich na przykładach wybranych gmin• wyjaśnia wpływ restrukturyzacji PGR-ów na zmiany gospodarcze i demograficzne wybranych wsi	negatywnym skutkom wyludniania się wsi
---	--	--	---	--

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 5. Gospodarka Polski – rolnictwo i przemysł				
<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady przyrodniczych i pozaprzyrodniczych czynników rozwoju rolnictwa • na podstawie wykresu opisuje strukturę gleb w Polsce ze względu na ich przydatność dla rolnictwa • wskazuje elementy klimatu i ukształtowania powierzchni Polski sprzyjające rozwojowi rolnictwa • podaje przykłady roślin uprawianych w Polsce • podaje przykłady zwierząt, których chów prowadzi się w Polsce • podaje przykłady wpływu warunków przyrodniczych na kierunki produkcji 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie obszarów o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa w Polsce • na podstawie danych lub wykresu porównuje wielkość gospodarstw rolnych w Polsce i w innych krajach • wymienia przykłady działań mających na celu poprawę wydajności rolnictwa w Polsce • na podstawie diagramu opisuje strukturę zasiewów w Polsce • podaje przykłady wykorzystania głównych produktów rolnych wytwarzanych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ wielkości gospodarstwa na możliwości zwiększenia wydajności produkcji rolnej • ocenia warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce • na podstawie map opisuje rozmieszczenie poszczególnych upraw, chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce • rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce • na wybranych przykładach uzasadnia rozwój energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii w Polsce • wyjaśnia związek pomiędzy warunkami 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia warunki pozaprzyrodnicze dla rozwoju rolnictwa w Polsce • porównuje zużycie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin w Polsce i w innych krajach • wyjaśnia wpływ wieku i wykształcenia rolników na proces unowocześniania produkcji rolnej w Polsce • wykazuje związek między zróżnicowaniem warunków przyrodniczych rozwoju rolnictwa w różnych regionach Polski a specjalizacją poszczególnych regionów w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej • określa warunki 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje całościowej oceny warunków dla rozwoju rolnictwa w poszczególnych regionach Polski • podaje nazwy regionów w Polsce o najbardziej sprzyjających warunkach dla rozwoju rolnictwa • na podstawie własnej wiedzy opisuje rozmieszczenie upraw i chowu zwierząt w Polsce • określa wymagania środowiskowe roślin uprawianych w Polsce • samodzielnie wyszukuje informacje dotyczące warunków rozwoju energetyki w swoim regionie • dokonuje oceny warunków przyrodniczych i pozaprzyrodniczych

<p>rolnej</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady odnawialnych i nieodnawialnych surowców energetycznych wykorzystywanych w Polsce • wymienia wady i zalety węgla kamiennego i brunatnego jako surowców energetycznych • wymienia przykłady produktów przemysłowych wytwarzanych w Polsce • wyjaśnia, czym jest przemysł • na podstawie danych lub wykresu opisuje zmiany wielkości produkcji wybranych towarów w Polsce • wyjaśnia pojęcie przemysłu zaawansowanych technologii • podaje przykłady produktów przemysłu zaawansowanych 	<p>w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • na podstawie materiałów podaje przykłady związków warunków naturalnych z kierunkami rozwoju energetyki • dokonuje podziału czynników rozwoju energetyki na przyrodnicze i pozaprzyrodnicze • dokonuje podziału przemysłu na wydobywczy i przetwórczy • podaje przykłady zmian, jakie zaszły w polskim przemyśle w ostatnich 30 latach • podaje wybrane cechy przemysłu zaawansowanych technologii • określa pozycję, jaką produkty przemysłu zaawansowanych technologii zajmują w Polskim eksporcie 	<p>pozaprzyrodniczymi a kierunkami rozwoju energetyki</p> <ul style="list-style-type: none"> • na podstawie materiałów dokonuje ogólnej charakterystyki sektora przemysłowego w Polsce przed rokiem 1989 oraz obecnie • określa udział przemysłu w wytwarzaniu PKB w Polsce • ocenia poziom innowacyjności polskiej gospodarki na tle innych krajów europejskich • na podstawie danych porównuje poziom robotyzacji produkcji przemysłowej w Polsce i w innych krajach 	<p>przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające lub ograniczające produkcję energii ze źródeł nieodnawialnych i odnawialnych w województwie łódzkim i pomorskim</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega transformacja energetyczna, którą przechodzi Polska i inne kraje europejskie • wyjaśnia, na czym polega prywatyzacja i zmiana struktury przemysłu w Polsce • dyskutuje na temat skutków przemian przemysłu w Polsce, podając rzeczowe argumenty • wyjaśnia pojęcie klastra przemysłu wysokich technologii • na wybranych przykładach opisuje zmiany produkcji towarów zaawansowanych 	<p>rozwoju energetyki w swoim regionie</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia związek pomiędzy poziomem rozwoju przemysłu a ogólnym poziomem rozwoju gospodarczego Polski • prognozuje przyszłe kierunki przemian przemysłu w Polsce • dokonuje pełnej charakterystyki przemysłu wysokich technologii • podaje przykłady dziedzin naukowych powiązanych z przemysłem zaawansowanych technologii
---	--	--	--	--

technologii, które są wykorzystywane w codziennym życiu			technologii w Polsce	
---	--	--	----------------------	--

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 6. Gospodarka Polski - usługi				
<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady firm i zawodów należących do sektora usługowego • wyjaśnia rolę usług w swoim codziennym życiu • podaje przykłady środków transportu i środków łączności • określa wpływ niektórych rodzajów transportu na życie ludzi • podaje przykłady przedsiębiorstw, których lokalizacja zależy od bliskości szlaków transportowych • na podstawie danych porównuje liczby pojazdów poruszających się po różnych klasach dróg w Polsce • podaje przykłady działalności zaliczanej 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady usług materialnych i niematerialnych • wyjaśnia wpływ usług na działanie przedsiębiorstw • określa wpływ transportu na życie ludzi • określa wpływ łączności na życie ludzi • na podstawie danych opisuje zmiany długości tras szybkiego ruchu w Polsce • wyjaśnia, czym jest centrum logistyczne • na podstawie map określa zmiany w zagospodarowaniu obszarów położonych w pobliżu ważnych szlaków komunikacyjnych • wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady wpływu usług na funkcjonowanie rolnictwa i przemysłu • ocenia własne szanse na podjęcie pracy w przyszłości w sektorze usługowym • porównuje rodzaje towarów przewożonych za pomocą różnych środków transportu • wymienia zalety różnych środków transportu • na podstawie danych porównuje zmiany liczby pasażerów poszczególnych lotnisk w Polsce • wyjaśnia korzyści wynikające z lokalizacji przedsiębiorstw w pobliżu szlaków transportowych • na wybranym przykładzie 	<ul style="list-style-type: none"> • określa udział usług w wytwarzaniu PKB Polski • wyjaśnia wpływ dostępności usług na jakość życia mieszkańców • opisuje wpływ łączności na działanie przedsiębiorstw i całej gospodarki • porównuje zalety transportu samochodowego i kolejowego w przewozie osób i ładunków • identyfikuje związki między przebiegiem autostrad i dróg ekspresowych a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych, centrów logistycznych i handlowych 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady usług należących do czwartego sektora gospodarki • ocenia rolę usług należących do czwartego sektora gospodarki dla rozwoju gospodarczego Polski • przedstawia zalety i wady transportu morskiego i przesyłowego w kontekście zmieniających się okoliczności politycznych w Europie Środkowej i Wschodniej • na podstawie dostępnych materiałów dokonuje oceny dowolnego obszaru w Polsce pod kątem warunków lokalizacji nowych inwestycji przemysłowych

<p>do gospodarki morskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie trzy największe porty morskie w Polsce • podaje kilka przykładów przyrodniczych i kulturowych walorów turystycznych Polski • rozpoznaje na fotografiach wybrane walory (atrakcje) turystyczne Polski • podaje przykłady walorów turystycznych Półwyspy Bałtyku i Małopolski • opisuje własne wrażenia z wycieczek turystycznych po Polsce • na podstawie diagramów opisuje zmiany liczby turystów nad Bałtykiem 	<p>przykłady produktów wytwarzanych w rafinerii ropy naftowej</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej w polskiej wyłącznej strefie ekonomicznej na Morzu Bałtyckim • wyjaśnia, czym jest walor turystyczny • podaje przykłady walorów turystycznych Polski, które sprzyjają rozwojowi turystyki kwalifikowanej • wyjaśnia, dlaczego wybrane walory przyrodnicze przyciągają turystów do Małopolski i na Półwyspy Bałtyku • na podstawie materiałów udowadnia, że Kraków jest turystyczną stolicą 	<p>określa znaczenie portu morskiego dla rozwoju przedsiębiorstw, w tym zakładów przemysłowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia zalety transportu kontenerowego • opisuje zmiany wielkości transportu kontenerowego w polskich portach • ocenia atrakcyjność walorów turystycznych Polski • korzysta z różnorodnych źródeł w celu pogłębienia wiedzy na temat wybranych walorów turystycznych • na podstawie mapy tematycznej opisuje zróżnicowanie liczby udzielonych noclegów w nadbałtyckich gminach • porównuje atrakcyjność turystyczną wybranych miejsc i obiektów 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na przykładach związków pomiędzy transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych • określa czynniki wpływające na perspektywy rozwoju polskiego rybołówstwa i przemysłu stocznioowego • wyjaśnia czynniki rozwoju przetwórstwa rybnego w Polsce • proponuje trasę wycieczki tematycznej ukazującej określony typ walorów turystycznych w Polsce • prezentuje wybrane walory turystyczne • dokonuje wieloaspektowej analizy walorów turystycznych Małopolski i Półwyspy Bałtyku 	<p>i usługowych ze względu na dostępność komunikacyjną</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny przyszłych kierunków rozwoju polskiej gospodarki morskiej • uzasadnia konieczność stosowania zasad zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do zasobów Morza Bałtyckiego • wymienia ponad dziesięć obiektów położonych w Polsce, które wpisano na listę światowego dziedzictwa UNESCO • charakteryzuje wybrane obiekty umieszczone na liście UNESCO • odszukuje informacje dotyczące walorów turystycznych oraz ruchu turystycznego wybranego regionu Polski
--	--	---	--	--

	Polski	w Małopolsce	<ul style="list-style-type: none">• określa wpływ walorów przyrodniczych Pobrzeży Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach	<ul style="list-style-type: none">• projektuje zarys strategii rozwoju turystyki w tym regionie
--	--------	--------------	---	---

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Uczeń potrafi:				
Dział 7. Własny region i mała ojczyzna				
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje położenie swojego regionu geograficznego na mapie Polski na podstawie mapy opisuje położenie oraz sąsiedztwo regionu, w którym mieszka odróżnia walory kulturowe od walorów przyrodniczych regionu podaje przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.) podaje przykłady produktów wytwarzanych w regionie określa dominujące kierunki rozwoju gospodarczego regionu podaje podstawowe zasady bezpieczeństwa obowiązujące w czasie 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wybrane elementy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie materiałów, w tym map tematycznych opisuje przykłady walorów kulturowych regionu (stroje, gwara, potrawy, tradycje itp.) opisuje rozmieszczenie ludności w regionie określa, gdzie w regionie znajdują się siedziby jego władz na podstawie map tematycznych opisuje rozmieszczenie upraw w regionie na podstawie map tematycznych opisuje rozmieszczenie zakładów przemysłowych w regionie dobiera odpowiednią mapę 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy przedstawia w dowolnej formie przyrodnicze walory regionu przedstawia w dowolnej formie kulturowe walory regionu podaje liczbę mieszkańców regionu (województwa) określa warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa, przemysłu i usług w regionie dostosowuje długość i stopień trudności trasy do możliwości i oczekiwań uczestników wycieczki prowadzi dokumentację przebiegu wycieczki krajoznawczej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia zasady wyznaczania regionów geograficznych rozpoznaje skały występujące we własnym regionie wyjaśnia wybrane procesy demograficzne zachodząc w regionie w odniesieniu do procesów zachodzących w całym kraju (przyrost / ubytek naturalny, migracje, zmiana struktury społecznej) określa cechy i kierunki specjalizacji rolnictwa regionu podaje przykłady zakładów przemysłowych i ich produktów, z których jest znany region projektuje trasę 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje zależności między elementami środowiska geograficznego na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności i gospodarki regionu na podstawie samodzielnie wyszukanych danych statystycznych i map tematycznych na podstawie wyszukanych informacji prezentuje przemiany gospodarcze regionu prognozuje przyszłe kierunki rozwoju regionu pełni rolę przewodnika w czasie

<p>przygotowania i przeprowadzania wycieczek krajoznawczych</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykładowe formy współpracy między regionami • na podstawie dostępnych materiałów wyjaśnia korzyści płynące ze współpracy międzyregionalnej • określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym • docenia własną rolę w kształtowaniu małej ojczyzny 	<p>do realizacji wycieczki krajoznawczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • w czasie wycieczki wykorzystuje mapę do orientacji w terenie • podaje korzyści wynikające z zawiązywania związków gmin i powiatów • wyjaśnia, czym są euroregiony • przedstawia w dowolnej formie atrakcyjność małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania, pracy, nauki, rozrywki 	<ul style="list-style-type: none"> • wyszukuje i prezentuje informacje dotyczące współpracy własnego regionu z innymi regionami, w tym z regionami zagranicznymi • uzasadnia przesłanki zawiązywania umów partnerskich z innymi regionami • rozpoznaje w terenie główne obiekty charakterystyczne i decydujące o atrakcyjności małej ojczyzny 	<p>wycieczki krajoznawczej po własnym regionie na podstawie wyszukanych źródeł informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • po zakończeniu wycieczki porządkuje oraz prezentuje zebrane materiały • krytycznie ocenia efekty współpracy międzyregionalnej • przeprowadza prostą analizę zysków i zagrożeń wynikających z naśladowania rozwiązań przyjętych w regionach zagranicznych • porównuje zasięg i wielkość swojej małej ojczyzny z małymi ojczyznami członków rodziny czy kolegów • wyjaśnia przyczyny różnego postrzegania najbliższego otoczenia przez różne osoby 	<p>wycieczki krajoznawczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • na podstawie samodzielnie zebranych informacji przekazuje uczestnikom wycieczki wiadomości dotyczące odwiedzanych miejsc • proponuje nowe pola i formy współpracy własnego regionu z regionami zagranicznymi • na podstawie własnych obserwacji terenowych projektuje działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności
---	---	--	--	---

